

James T. Webb, e.a.

Vertaling en bewerking: Esther Roelfsema & Jenny Steggerda

Misdiagnose en dubbeldiagnose bij hoogbegaafdheid

Onderscheid en overlap met
bijkomende (psychische) problematiek

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 3 Delphimodel Hoogbegaafdheid	3
Definitie hoogbegaafdheid volgens het Delphimodel Hoogbegaafdheid.....	3
Innerlijke kenmerken	4
Zijn: autonoom	4
Denken: hoogintelligent	4
Voelen: rijkgeschakeerd	4
Kenmerken van de wisselwerking met de buitenwereld	5
Willen: gedreven, nieuwsgierig	5
Doen: scheppingsgericht	5
Hoogsensitief	6
Kenmerken van het samenspel in het Dephimodel	7
Snel	7
Creatief	7
Complex.....	7
Intens	7

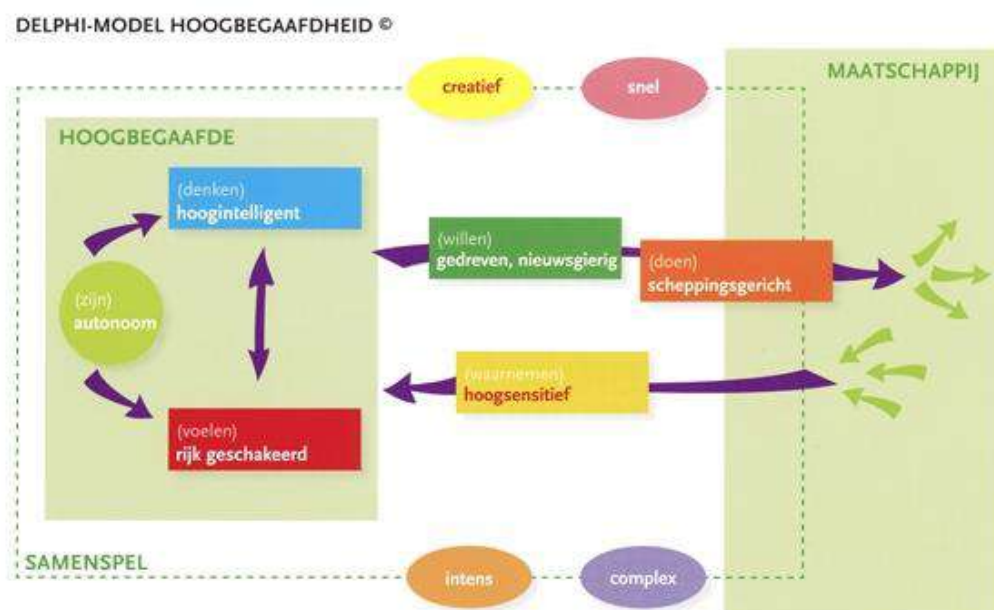
Hoofdstuk 3 Delphimodel Hoogbegaafdheid

Zelf ben ik een fervent aanhanger van het Delphimodel Hoogbegaafdheid. Het uitgangspunt is de gedachte dat een mens niet losstaat van zijn omgeving. Niet alleen het innerlijk, maar ook de wisselwerking en het samenspel tussen de hoogbegaafde en de samenleving worden naast elkaar geplaatst.

Het Delphimodel is een existentieel model. Existentieel betekent zingevend, verband houdend met het menselijk bestaan.

Definitie hoogbegaafdheid volgens het Delphimodel Hoogbegaafdheid

Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens. Intens levend. Hij of zij scheidt plezier in creëren.

Uit: M.B.C.M. Kooijman - van Thiel (red). Hoogbegaafd. Dat zie je zól Over zelfbeeld en imago van hoogbegaafden. OYA Productions, 2008

Innerlijke kenmerken

Zijn: autonoom

Zijn wordt het beste gekarakteriseerd met autonoom, denken (hoog intelligent) en voelen (rijkgeschakeerd) staan aan de linkerkant.

Hoogbegaafden kunnen niet anders dan hun eigen conclusies trekken. Ze blijven bij hun eigen afweging, tot zich iets aandient dat, in hun ogen, daadwerkelijk beter is.

Denken: hoogintelligent

Hoogbegaafden bezitten metacognitie, zij denken meer dan gemiddeld analytisch, denken in matrixen en op veel sporen en niveaus tegelijkertijd. Zij doorzien snel patronen, hebben een groot associatievermogen waardoor zij snel en diepgaand verbanden zien.

De gedachtestroom is afwisselend divergerend en convergerend.

Hoogintelligent noemen we in de volksmond intelligent, slim, schrander en pienter. Dit is wat een IQ test meet.

Een IQ test meet geen verschillende dimensies en relevante niet- cognitieve kenmerken. Zoals eerder beschreven, wordt gedrag niet alleen bepaald door het IQ. Er zijn meer invloedsfactoren op het gedrag van mensen:

- De talenten en drijfveren van een persoon.
- De competenties en capaciteiten van een persoon.
- De omgeving waar een persoon zich in bevindt.

De TMA talentenanalyse meet het spectrum van verschillende dimensies en niet cognitieve kenmerken.

Voelen: rijkgeschakeerd

Rijkgeschakeerd is het best passende woord voor de emotionele binnenwereld van hoogbegaafden. Er woelen altijd zeer veel emoties rond in hoogbegaafden. Soms zoveel dat zij zich ervoor af moeten sluiten om, net als bij het denken, niet gek te worden. De emoties zijn heel genuanceerd en kleurrijk. Ze zijn onderling sterk verweven.

In het Delphimodel staat deze persoonskenmerken van hoogbegaafdheid aan de linkerkant. Er is een wisselwerking tussen het hoogintelligente denken en het rijkgeschakeerde gevoelsleven en de autonomie heeft daar ook weer invloed op.

Kenmerken van de wisselwerking met de buitenwereld

Drie existentiële kenmerken die met de buitenwereld, de samenleving en mensen te maken hebben zijn in het rechterdeel van het Delphimodel Hoogbegaafdheid weergegeven. Het gaat hier over het waarnemen, willen en doen.

Willen: gedreven, nieuwsgierig

Dit existentiële persoonskenmerk vertegenwoordigt het eerste deel van de beweging naar buiten. Hoogbegaafde mensen willen meestal heel veel. Ze willen van alles. En het liefst meteen, en het liefst telkens weer iets nieuws.

Ze zijn leergierig, willen ontdekken, maar natuurlijk wel op hun eigen manier, ze zijn autonoom. Ze bijten zich vast in iets, gaan door en gaan vaak heel ver door. Ze zijn vaak erg gedreven en bijzonder nieuwsgierig. Hoogbegaafden raken gemakkelijk in een flow.

Doen: scheppingsgericht

Verbonden aan het willen is het doen. Deel twee van de beweging naar buiten. Hoogbegaafden zijn altijd en met veel plezier bezig met het maken, creëren van iets. Dat kan een model zijn, een puzzel, een schilderij, een proces, theorieën, een plan een techniek, een methode, een analyse, een overzicht, een uitvinding, een verbetering, een spel, een idee, een product en soms iets waar ze beroemd mee worden.

Zelfs al lijken ze niets te doen, dan nog is het brein aan het scheppen: denkwerelden, structuren, verhalen, beelden. Scheppingsgericht noemen we dat. Het is een wat onbekend woord, maar het dekt wel het beste de lading. Het doen is niet persé een voorwaarde voor hoogbegaafdheid.

Niet alle prestaties, producten en wat die meer zij komen volledig uit de hoogbegaafde en landen volledig in de samenleving. De juiste omstandigheden zorgen voor de meeste ruimte voor het doen, het creëren, de scheppingsgerichtheid.

Hoogsensitief

Hoogsensitiviteit maakt een beweging naar binnen, het waarnemen. Wetenschappers ontdekten dat het neurologisch systeem, het zenuwstelsel van hoogbegaafde mensen verschilt van gemiddeld begaafde mensen. Niet zozeer fundamenteel, maar gradueel. Hoogbegaafde mensen hebben meer, dunnere en snellere zenuwuiteinden en meer en actievere synapsen.

De synaps is een speciaal gebied waar de zenuwprikkels van de ene zenuw overgaan op de andere en hier kunnen twee zenuwcellen communiceren. Tussen de cellen ligt een kleine opening, de synaptische spleet. Om van de ene zenuw naar de andere te komen moet een zenuwprikkel door deze opening.

Dit gebeurt door het vrijkomen van chemische stoffen, de neurotransmitters.

Aan het uiteinde van de neuriet liggen kleine blaasjes die deze neurotransmitters produceren als de elektrische prikkel ze bereikt.

Bovendien hebben hoogsensitieve personen een brein dat op meer plaatsen tegelijk actief kan zijn, meer onderlinge verbindingen maakt en langer dan gemiddeld rijpt en langer dan gemiddeld flexibel blijft.

Met dit beeld in het achterhoofd kan je het brein van hoogbegaafde mensen bekijken en zien we dat het waarnemen gekenmerkt wordt door scherpte en genuanceerdheid. Alle zintuigen van hoogbegaafden staan altijd op scherp. Alles komt tegelijkertijd, in volle nuance, heel precies en met de volle lading binnen. Hoogsensitief heet dat tegenwoordig.

Alle inkomende prikkels komen in de hele hoogbegaafde mens binnen en de uitgaande prikkels komen uit het hele systeem van de hoogbegaafde voort.

Kenmerken van het samenspel in het Delphimodel

De aard van het samenspel tussen alle existentiële facetten bepalen de overige kenmerken.

Snel

Hoogbegaafden zijn snel, heel snel in nagenoeg alle facetten van hun existentie. Dat zou goed kunnen samenhangen met de biologische gesteldheid van het neurologisch systeem, je weet wel, die hoogsensitiviteit.

Prikkels komen snel binnen en de emotionele wereld daaromheen is gauw geschapen. Het denken is als een supersnelle processor. De voorstelling van het product is snel in beeld en de hoogbegaafden willen snel, zeer snel weer verder.

Creatief

Hoogbegaafden zijn vaak vindingrijk, origineel, bedenken ongewone oplossingen, leggen ongewone verbanden en vinden dat ook nog eens een erg leuke bezigheid. Het geeft hen iets sprankelends, levendigs en speels.

Dat creatieve zien we vooral ten aanzien van het denken, willen en doen.

Complex

Een hoogbegaafde zit complex in elkaar. Hij functioneert complex of aardiger gezegd: veelzijdig en kan een grote complexiteit aan. Een hoogbegaafde is allesbehalve eenvoudig. Een hoogbegaafde kan wel bescheiden zijn, maar eenvoudig in de term van simpel is hij zeker niet. Complex slaat op alle kenmerken, behalve op het zijn, op de autonomie.

Intens

Je kunt zeggen dat bij alle hoogbegaafden alle knoppen op tien staan en uitzetten lastig is. Alles aan hoogbegaafden is intens. Van een grote heftigheid. Het intense heeft vooral betrekking op het voelen, denken en willen.

Zet overal maar zeer, erg of uitzonderlijk voor en je begrijpt wat er bedoeld wordt.

Nog één keer de definitie van het Delphimodel.

Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens. Intens levend. Hij of zij scheidt plezier in creëren.

Vragen? Mail ze naar info@hoogbegaafdexpert.nl.